

Indhold ikke umblade ifølge den væsentligere Indflydelse, jeg i sin Tid havde som Udvalgets Ordfører med Hensyn til Loven af 8de Marts 1856, at gaa tilbage til denne Lov og dens Behandling, for at se nærmere paa, i hvilket Forhold dette Lovforslag maatte siges at staa til Loven af 8de Marts 1856 og de Forhandlinger, som knyttede sig dertil. Det var det da nedsatte Udvalgs Mening, hvad jeg ogsaa paa Udvalgets Begne udtalte ved Sagens 2den Behandling, at vi kun gik ind paa det daværende Lovforslag om Skolevæsenet som en blot Begyndelse til, hvad der hurtigst muligt eller snarest muligt maatte følge efter. Det blev udtryffeligt udtalt, at vi betragtede det „blot som en Begyndelse til, hvad der snart maatte forventes at ville komme, nemlig et større Op-sving i det Hele i vort Almueundervisningsvæsen“ o. s. v., hvilket jeg nærmere udviklede, og disse Bemærkninger sluttede jeg med — jeg skal for Øvrigt henvisse ærede Medlemmer, som ville nærmere efterse dette, til den paagjældende, den 7de Sessjions Folkethingstidende, Spalte 2076. Jeg endte med at gjøre opmærksom paa, at, idet Udvalget mente, at man burde gaee ind paa oftere nævnte Lov, „der lagde større Byrder paa Kommunerne i det Hele til Almueskolevæsen“, maatte der med det Samme gjøres „et Fremskridt til Kommunens Selvbestemmelsesret“, under Statens Tilsyn i Medhold af Grundloven ogsaa med Hensyn til Almueskolevæsenet. Det var altsaa deraf klart, at det allerede dengang stod for os — det ærede Thing vil lægge Mærke til, at det er over 20 Aar siden, — at en almindelig Lov om Undervisningsvæsenet maatte høre sammen med en Løn-ningslov for Lærerne, og at disse to Hensyn i Grunden burde ske Fyldest samtidig i een Lov, men at man egentlig her mere kun gik ind paa Spørgsmaalet om Lønningsbestemmelserne i Forventning om, at der snart vilde komme Fremskridt ogsaa i den anden Hovedretning, der for mig personlig, saa vigtig Spørgsmaalet om Lønningerne end man være, dog er endnu vigtigere, den Hovedretning nemlig, at Almueskolevæsenet bringes paa det størst mulige Fuldkommenhedstrin. Der gik imidlertid Aar hen, indtil vi i Samlingen 1872—73 af den daværende Kirke- og Undervisningsminister fik forelagt et Forslag til en virkelig Skolelov. Denne Skolelov blev jo forelagt af en Minister, der i en Række af Aar havde indtaget en Plads i Ministeriet, og som derigjennem maatte antages fuldelig at have kjendt den Stemning, der ogsaa med Hensyn til Undervisningsvæsenet gjorde sig gjældende i Folkethinget. Men paa den anden Side var hans eget Standpunkt saa forskjelligt derfra, at det Forslag, han forelagde, ikke i sit Grundvæsen var et saadant, at Folkethinget troede at kunne indlade sig paa en nærmere Forhandling deraf. Det dengang, — i Samlingen 1872—73 — nedsatte Udvalg opstillede derimod temmelig udspørlige Grund-

træk, som en Skolelov maatte antages at burde indeholde, naar den skulde have Udsigt til at gaa igjennem i Folkethinget. Disse Grundtræk maatte man altsaa vente, at en Minister, som ønskede at bringe Almue-Undervisningsvæsenet fremad, maatte gjøre sig al mulig Umage for at kunne rette sig efter, naar han vilde gjøre sig noget Haab om at faae en ny Skolelov, der i det Hele kunde afløse Loven af 1814. At man ikke kunde vente, at den nuværende Minister vilde forelægge en Lov, der havde saadanne Egenstaber, at Folkethinget vilde kunne gaa ind paa den, fik vi jo ved gjentagne Udtalelser af den ærede Minister i forrige Samling tydelig at vide, da han ligesom erklærede, at han gjorde den Betragtning gjældende, at det vilde være umuligt for ham og Folkethinget at komme overens om en ny Skolelov. Vi kunne altsaa ikke efter denne Erklæring vente, at den ærede Minister vil kunne føre Skolevæsenet fremad ad Lovgivningens Vej, saaledes at vi kunne komme til en tidsvarende Lov for Almueskoleundervisningen under denne Minister. I det Forslag, som nu er forelagt os, vil man ogsaa til sin største Forundring finde, at Ministeren har sat det Spørgsmaal, der omhandles i Lovforslaget, i Forbindelse med Raldelsesmaaden, og han har, forekommer det mig, tydelig nok gjennem et Cirkulære, i hvilket han har forlangt Skoleraadenes Betænkning over den nuværende Raldelsesmaade, faaet Besvarelse fra vedkommende Skoleraad. Disse Besvarelser har den ærede Minister i Uddrag ladet medfølge som Bilag til nærværende Lovforslag, og vi se af dem, at Ministeren har faaet maaske den største Del, i alt Fald en stor Del af Skoleraadene til at udtale sig om Raldelsesmaaden paa samme Maade, som han maatte antages ogsaa for sit Vedkommende at betragte Sagen. Jeg skal ikke komme tilbage til at tale om, hvorledes Skoleraadene nu ere sammenfattede. Hvad man for 20 Aar siden kunde have anset for at være til den Tid tidsvarende og passende, nemlig at Skoleraadene skulde faae en større Indflydelse, end det lykkes tilsidt at bringe dem til, vilde 20 Aar efter og efter de store Fremskridt i Udviklingen, som vi i det Hele have gjort hertilands, naturligvis ikke længere kunne tilfredsstillende. Desuden har Folkethinget gennem flere Behandlinger af et Lovforslag om Forandringer i de kommunale Valg viist, hvorledes det dømmer om de Valg, hvorefter vore nuværende Skoleraad komme tilstede, og allerede heri ligger det jo, at man ikke kan have stor Tilbøjelighed til at lægge overordentlig Vægt paa, hvad Skoleraadene have svaret Ministeren paa denne Del af hans Cirkulære. Jeg vil opholde mig lidt herved, fordi det er saa betegnende, idet den ærede Minister siger, at uagtet han har Fler-tallet af Skoleraadene med sig for en Forandring i den nuværende Raldelsesmaade, vil han dog ikke, i det Mindste for Diebliffet, fremkomme med no-